

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

Liber primus: Ad P. Lentulum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

M. TVLLII CICERONIS

EPISTOLARVM

AD

FAMILIAREIS.

LIBRI XVI.

LIBER I. AD P. LENTVLVM.

a Familiares Epistolae a quibusdam appellantur, ut ab his quae ad Atticum scriptae distinguuntur, & alii qui vetuli codices hanc inscriptionem non habent; & singuli harum epistolarum libri, ab eo, ad quem prima Epistola scripta sunt denominantur. Sic Natio citatur Cicero ad Varro-nem Epistola Peccii: id est epistola ad Poetum missa, quae continetur in volumine epistolarum ad Varr.

¶ ARGVMENTVM. De officio & pietate Ciceronis, erga Lentulum, in hoc uno maxime, usque ad Psolomaum Auletem regem Aegypti in regnum redueat, De Ammonio regis legato. De Pompejo competitore Lentuli. De his qua in senatu eo nomine acta sunt Id. Januarias Marellino Cess. ab Hartensio, Cicero, Lucullo, Crasso, Volcatio, Lupo, Afranio, Libone & Hypsaio. De studio & officio Ciceronis in Lentulum.

M. T. C. P. LENTULO PROCOS. S. D.

Go omni officio, ac potius pietate erga te ceteris satisfacio omnibus; mihi ipse nunquam satisfacio. Tanta enim magnitudo est tuorum erga me meritorum, ut, qui tu, nisi perfecta re, de me non conquisisti: ego, quia non idem in tua causa efficio, vitam mihi esse acerbam putem. In causa haec sunt, Ammonius, regis

legatus, a parte pecunia nos oppugnat. Res agitur per eodem creditores, per quos, cum tu aderas, agebatur. Regis causa, si qui sunt, qui velint, qui pauci sunt, omnes rem ad Pompejum deferri volunt. Senatus religionis calumniam, non religione, sed malevolentia, & illius regis largitionis invidia comprobatur. Pompejum & hortari, & orare, & jam liberius accusare, & monere, ut magnam infamiam fugiat, non desistimus. Sed plane nec precibus nostris, 2 nec admo-

ditionibus relinquit locum, Nam cum in sermone quotidiano, tum in senatu palam sic egit causam tuam, ut neque eloquentia maiore quisquam, neque gravitate, nec studio, nec contentione agere potuerit, cum summa testificatione tuorum in se officiorum, 3 & amoris erga te sui. Marcellinum tibi esse iratum scis. Is, hac regia causa excepta, ceteris in rebus se acerrimum tui defensorem fore ostendit. Quod dat, accipimus: quod instituit referre de religione, & saepe jam retulit, ab eo deduci non potest. Res ante idus acta sic est, nam hac idibus mane scripsi, Hortensii & mea, & Luculli sententia cedit religioni de exercitu, (teneri enim res aliter non potest) sed ex illo senatusconsulto, quod te referente factum est, tibi decernit, 4 ut regem deducas; 5 quod comodo rem facere possis; ut exercitum religio tollat, te auctorem senatus retineat. 6 Crassus tres legatos decernit, nec excludit Pompejum, censet enim etiam ex iis, qui cum imperio sunt. Huic assentiuntur reliqui consulares, praeter Servilium, qui omnino reduci negat oportere: & Volcatium, qui, Lupo, referente, Pompejo decernit: & Afranium, qui assentiuntur Volcatio: quae res auget suspicionem Pompeji, voluntatis,

1. U. T. qui tu non nisi perfulla re. Ita malebat Gruterus noster, quia in Pal. primo & editione Veneta, quae prodit anno 1468. cum ad in qua in ipsius factam, jam qui, quod & prius fuisse, usque ad Palatini sed. indicant lituræ, denique ita fuisse in Med. lib. annotat Egnatius & ex suo vult. al. ut, quia tu, vulgo, ignemiam.
2. Nec admoitionibus relinquit locum. Ita Vici. Pal. sec. quare, omnes Gulielm. alii reliquit, ceterum Gruterianus codex, amonitionibus, quo inclinatur item Pal. peim, in quo amonitionibus, de qua re, nos plurima in Crepundius.
3. Et auerit vixit sui. Sic Pall. omnes, attamen in tribus Gulielm. miss. & Gruteriano: se sui.
4. Ut regem deducas. Malebat Gulielm. ex Scriverchii libro quod &

Lamb. sequutus est, redueat; quod in nullo nostrorum vadi: nisi in editione Victorii.
5. Quod comode facere possis. Pal. pr. Grut. Peccii. Medicei Cardinalis libri, quod comode rem fac. ut ex suis adnotavit Victorius, estque sic in Pal. sec. a manu secunda, cum à prima fuerit, in modo, tert. quod comode quart. ut volebat Victor. quod comode rem facere, Vatic. quod comode resp. facere p. sicut aliis legi admonet Vici. ediditque Lambinus, mihi veritissima lectio genuina videtur, ut neque probatum optimo Vici. 6. Quis vixit legatos decernit. Sic hanc antiquitatis elegantiam sapiunt libri Tusculanis & ex edit. Victorii, & miss. reportavit huc quoque ex Palatin. omnibus; Gruterique codice atque editione Veneta.
1. Nam

luntatis, nam advertebatur, Pompei familiaris assentire Volcatio. Laboratur vehementer. inclinata res est. Libonis & Hyplai non obscura conuersatio, & contentio, omniumque Pompei familiarium studium, in eam opinionem rem adduxerunt, ut Pompejus cupere videatur: cui qui nolunt, iidem tibi, quod eum ornasti, non sunt amici. Nos in causa auctoritatem eo minorem habemus, quod tibi debemus. Gratiam autem nostram exstinguit hominum suspicio, quod Pompejo se gratificari putant. Ut in rebus multo ante, quam profectus es, ab ipso rege, & ab intimis, ac domesticis Pompei clam exulceratis, deinde palam a consularibus exagitatis, & in summam invidiam adductis, ita versamur. 2. Nostram fidem, omnes, amore tui absentis presentis tui cognoscunt. Si esset in his fides, in quibus summa esse debebat, non laboraremus. Vale.

ARG. Iterum de reduciendo rege Ptolemaeo; & his quae eo nomine Idibus Ianuariis a Marcelino Coss. & Caninio Tribuno plebis & qua postredie acta; & de sententia Bibuli (ea fuit, ut a Lentulo) Volcatii (ea fuit, ut a Pompejo rex reduceretur.) Quae eadem die priuatis acta eo nomine inter Pompejum & Ciceronem. De senatu XVI. Kal. rogando ac futuro. De senatusconsulto XVII. Kal. Feb. factis & intercessione Catonii & Caninii trib. pleb.

M. T. C. S. D. P. LENTULO PRO CONSULE.

Idibus Ianuariis in senatu nihil est confectum, propterea quod dies magna ex parte 3 consumtus est altercatione 4 Lentuli consulis, & Caninii tribuni pl. Eo die nos quoque multa verba fecimus: maximeque visi sumus senatum commemoratione tuae voluntatis erga illum ordinem commouere. Itaque postredie placuit, ut breuiter sententias diceremus. videbatur enim reconciliata nobis voluntas senatus esse: 5 quod tum dicendo, tum singulis appellandis, rogandisque perspexeram. Itaque cum sententia prima Bibuli pronuntiata esset, 6 ut treis legati regem reducerent: secunda Hortensii, ut tu sine exercitu reduceres: tertia Volcatii, ut Pompejus reduceret: postulatam est, 7 ut Bibuli sententia divideretur. Quatenus de religione dicebat, 8 cuique rei iam obstitinon poterant, Bibulo assensum est: de tribus legatis, frequentes ierunt in alia omnia. Proxima erat Hortensii sententia, cum Lupus, tribunus pleb. quod ipse de Pompejo retulisset, 9 intendere coepit, ante se oportere discessionem facere, quam consules. Ejus orationi vehementer ab omnibus reclamatum est. erat enim iniqua, & nova. Consules neque concedebant, neque valde repugnabant. diem consumi volebant: id quod est factum. Perspiciebant enim, in Hortensii sententiam multis partibus plureis ituros: quamquam aperte Volcatio assentirentur. Multi rogabantur, atque id ipsum consularibus inuitis. 10 nam ii Bibuli sententiam valere cupie-

runt. Hac contraversia usque ad noctem ducta, senatus dimissus: & ego eo die casu apud Pompejum cenavi: nactusque tempus hoc magis idoneum, quam umquam antea, quod post tuum discessum, 11 is dies honestissimus nobis fuerat in senatu: ita sum cum illo locutus, ut mihi videret animum hominis ab omni alia cogitatione ad tuam dignitatem tuendam traducere, quem ego ipsum cum audio, profusus eum libero omni suspicione cupiditatis. cum autem ejus familiaris omnium ordinum video, perspicio, id quod jam omnibus est apertum, totam rem istam jamprius de certis hominibus, non invito rege ipso, consularisque ejus, esse corruptam. Hac scripsi ad XVI. Kal. Febr. ante lucem. Eo die senatus erat futurus. Nos in senatu, quemadmodum spero, dignitatem nostram, ut potest in tanta hominum perfidia, & iniquitate, retinebimus. Quod ad popularem rationem attinet, hoc videmus esse consecuti, ut nequid agi cum populo aut salvis auspiciis, aut salvis legibus, aut denique sine vi possit. De his rebus pridie, quam haec scripsi, senatus auctoritas gravissima intercessit: cui cum Cato, & Canninius intercessissent, tamen est perscripta. Eam ad te missam esse arbitror. De ceteris rebus, quidquid erit actum, scribam ad te: & 12 ut quam rectissime agantur omnia, mea cura, opera, diligentia, gratia providebo. Vale.

ARG. Commendat Trebonium Lentulo.

M. T. C. P. LENTULO, S. D.

Aulo Trebonio, qui in tua provincia magna negotia, & ampla, & expedita habet, multos annos utor valde familiariter. Is cum antea semper & suo splendore, & nostra, ceterorumque amicorum commendatione gratissimus in provincia fuit: tum hoc tempore propter tuum in me amorem, nostramque necessitudinem vehementer confidit his meis litteris, 13 se apud te gratiosum fore, quae ne spes eum fallat, vehementer rogo te; comendandoque tibi ejus omnia negotia, libertos, procuratores, familiam: imprimisque, ut, quae T. Amplius de ejus re decreverit, ea comprobet, omnibusque rebus eum ita tractet, ut intelligat, 14 meam commendationem non vulgarem fuisse. Vale.

ARG. Iterum de rege reduciendo, & qua eo nomine XVI. Kal. Febr. acta in Senatu a Volcatio, ab adversariis Lentulo, Curione, Bibulo, Catone, Catone. De quoque tribunorum adversariis Lentulum animo, de studio Ciceronis, Senatus, populi erga eundem Lentulum summo.

M. T. C. S. D. P. LENTULO PRO CONS.

AD XVI. Kal. Febr. 15 cum in senatu pulcherrime staretis, quod jam illam sententiam, Bibuli de tribus legatis, pridie ejus diei frugeramus: unumque certamen esset relictum, sententia Volcatii: res ab adversariis nostris extracta est variis calumniis. causam enim frequenti senatu,

1. Non advertebatur. Lamb. reclamantibus libris inuexit, antea advertebatur Pal. quart. Veneta editio nostra, & alia Gulielm. item Peccili. lib. advertebatur. quod omnibus mihi modis legitimum videtur. 2. Nihil in senatu, omnes 3. amorem tui absentis praesentis tui cognoscunt. Ita Pal. sec. quart. editio princeps, Peccili. Stov. vecchii, Ven. & recte. in Grut. solum que omnium erat: eratque quoque in Pal. sec. a manu pr. vulgo: Nihil in senatu, omnes amorem tui absentis praesentis tui cognoscunt. 3. Consensus est altercatione. Pal. quart. Peccili. liber altercatione: quasi altercatio sit duorum inter se collisio & mixta velitaro. 4. Lentulo consule & Caninio. Liber Med. & al. Lucii consul. 5. Quod iam dicendo, non fing. Mf. Grut. & Stev. vech. dicendo annotatque Gulielm. suspicari se elapsam, aut intercidisse vocem, sententia. & vero item annotatum ab Egnatio, alibi legi, cum sententia dicendum in Mediceo legere totam dicendo. 6. Ut tres legati regem reducerent. Probo. consensum. Pall. tert. quart. Grut. Regem reducerent. 7. Ut Bibuli sententia divideretur. Gulielm. ex ver. cod. auctoritate innotatum volebat sententia: eum quia praecessisset etiam. Dors. 1698. 8. Cuique rei iam obstitit non poterat. Ita edidit accuratissimus Vici. p. ut ex cod. Mediceo, in quo ita fuisse, excerptis Egnatius: exstatque sic in uno Pal. nam tert. quart. Grut. cuique rei iam obstitit non poterat. & horum cap. Hoc Lamb. praeferebat ex vet. lib. exstatque in edit.

principe, postea Vici. Pall. tert. quart. Grut. Pec. Mediceus tamen cod. cum Lupus Trib. Pl. quod ipse de Pompejo retulisset contendere cepit, quod contendere non est in vulgatis. 10. Nam ii Bibuli sententiam valere cupierunt. Lamb. oggesit nobis ex mss. tribus, nam quod est in Pall. plerisque. Verum cum conspiciatur in imbricamento Grut. nam enim Bibuli, etc. dispiciant cordatores num fuerit iustitiam Bibuli: ut postea accesserit illud nam, non ferentibus hominibus vocabulum enim inchoare sermonem. 11. Et dies honestissimus nobis fuerat in senatu. Non est in Pall. tert. quart. Peccili. Grut. ed. Ven. prima illa vox prima, eamque non agnoscit Lamb. unus tamen e Pall. habet: si oris die honestissimus. 12. Ut quam rectissime agantur omnia, mea cura, opera. Ita Vici. qui secundas ferunt Pal. quart. Ven. ed. Pec. Kii. liberi: ita ut non improbi optimorum librorum Pal. tert. Geoteriani script. ut quam rectissime agantur omnia, mea cura, opera, etc. vulgo enim me cura, opera. 13. Se apud te gratiosum fore. Vici. liber Gulielm. gratiosum quod non displicet. sic tamen nullus Palatinorum. in quibus etiam nos spiam comparat Fulvii ac Lamb. gratiosissimum supra. 14. Meam commendationem. Sic plerique veteres libris certe omnes Gulielmiani, numero septem, ne addam Lamb.ianos & Pall. nostras, itaque reperi prius vulgatum: nostram com. quod tamen in editione omnium prima nostram quoque lectionem admittit Vici. 15. Cum in senatu pulcherrime staretis. Nescio quid velit Pall. tert. & Grut. illo extatim.

tu. in magna varietate, magnaque invidia eorum, qui à te cautam regiam alio transferebant, obtinebamur. Eo die acerbum habuimus Curionem: Bibulum multo iustiorum: pane etiam amicis. 2. Caninius, & Caro negarunt se legem uliam ante Comitia esse laturos. Senatus haberi ante Kalendas Feb. per legem Pupiam, id quod scis, non potest: neque mense Feb. toto, nisi perfectis, aut rejectis legationibus. Hæc tamen opinio est populi R. à tuis invidis, arque obrectatoribus nomen indicium factæ religionis, non iam ut te impedirent, quam ut ne quis propter exercitus cupiditatem Alexandriam vellet ire. Dignitatis autem tuæ nemo est, qui existimet habitam esse rationem ab senatu. Nemo est enim qui nefariat, quod minus discessio fieret, per adversarios tuos esse factum: 3. qui nunc populi nomine, re autem vera, sceleratissimo latrocinio, si quæ conabantur agere, satis provisum est, ut ne quid salvis auspiciis, aut legibus, 4. aut jam sine vi agere possint. Ego nequus de meo studio, neque de nonnullorum injuria scribendum mihi esse arbitror. Quid enim aut me offendent? qui si vitam pro tua dignitate profundam, nullam partem videar tuorum meritorum assensus: aut de aliorum injuriis querar? quod sine summo dolore facere non possum. 5. Ego tibi à vi, hac præsentim imbecillitate magistratum, præstare nihil possum, vi excepta, possum confirmare, te & senatus, & populi Romani summo studio amplitudinem tuam retenturum. Vale.

ARG. Iterum de rege raducendo. De studio Ciceronis in Lentulum. De Catone Lentulo ad versario: veretur Cicero ne regia causa aut Lentulo eripiat, aut deseratur: sin minus, se id effecturum sperat, ut Pompeio etiam eripiat. Et tamen Lentulo nihil desperandum virtute id minus facile obtinere posse. Pompejum de eo obtinendo jam quasi desperare. Hoc verè & aperte, intellecto Regem unius Lentuli operi certo imploraturum: Catonem, ceteros, denique omnes (Hortensio & Lucullo exceptis) Lentulo aut iniquos aut iratos. In his tamen omnibus fatis animo utendum esse.

M. T. C. S. D. P. LENTULO PRO CONS.

6. **T**abste ipso, deinde à ceteris omnibus, quam gratissimus erga te esse cognosceret: tamen afficior summo dolore, ejus mediocritas post tuam perfectionem consecuta esse, ut & meam, & ceterorum erga te fidem, & benevolentiam absens experirere. 7. Te videre, & sentire, eandem fidem esse hominum in tua dignitate, 8. quam ego in mea salute sum expertus: ex tuis litteris intellexi. Nos cum maximè consilio, studio, labore, gratia, de causa regia, niteremur, subito exorta est nefaria Catonis promulgatio, quæ nostra studia impediret, & animos à minore cura ad summum timorem traderet. Sed tamen in hujusmodi

perurbatione rerum quamquam omnia sunt metendæ, nihil magis, quam perfidiam timemus: & Catoni quidem, (quoquo modo se res habeat) profectò resistimus, De Alexandrina re, causaque regia, tantum habeo polliceri, me tibi absentem, tuisque presentibus cumulatè satisfacturum. Sed 9. vereor, ne aut eripiat causa regia nobis, aut deseratur: quorum utrum minù vclim, haud facile possum existimare. Sed, si res coget, est quiddam tertium, quod neque Selicio, nec mihi displicebat: ut neque jacere regem pateremur, nec, nobis repugnantibus, ad eum deferri, ad quem propè jam delatum existimatur. A nobis agentur omnia diligenter: ut nec, si quid obtineri poterit, non contendamus: nec, si quid non obtinuerimus, repulsi esse videamur. Tuæ sapientia, magnitudinisque animi est, omnem amplitudinem, & dignitatem tuam in virtute, atque in rebus gestis tuis, atque in tua gravitate positam existimare. Si quid ex iis rebus, 20. quas tibi fortuna largita est, nonnullorum hominum perfidia detraxerit, id majori illis fraudi, quam tibi futurum. A me nullum tempus præmittitur de tuis rebus & agendi, & cogitandi: utorque ad omnia Q. Selicio: 21. neque enim prudentiorem quemquam ex tuis, neque fide majorem esse judico, neque amantiorum tui. Hic quæ aguntur, quæque acta sint, ea te, & litteris multorum, & nuntiis cognoscere arbitror: quæ autem posita sunt in conjectura, quæque mihi videntur fore, ea puto tibi à me scribi oportere.

12. Posteaquam Pompejus apud populum ad 11x. Idus Febr. cum pro Milone diceret. 13. clamore, convicioque jactatus est, in senatuque à Catone asperè, 14. acerbè nimium, magno silentio est accusatus: visus est mihi vehementer esse perturbatus. Itaque Alexandria causa, quæ nobis adhuc integra est, (nihil enim tibi detrahit senatus, nisi id, quod per eandem religionem dari alteri non potest) videtur ab illo esse deposita. Nunc id speramus, idque molimur, ut, cum rex intelligat, se se id, quod cogitabat, ut à Pompejo reductur, assequi non posse: & nihil per te sit restitutum. desertum se, atque abjectum fore. proficiscatur ad te. quod sine ulla dubitatione, si Pompejus paulum modò offenderit sibi placere, faciet. Sed nostri hominis tarditatem, & taciturnitatem. Nos tamen nihil, quod ad eam rem pertineat, præmittimus. Ceteris injuriis, quæ proposita sunt à Catone, facilè, ut spero, resistemus. Amicum ex consularibus neminem tibi esse video, præter Hortensium, & Lucullum: ceteri sunt partim obscurissimi iniqui, partim non dissimulant irati. Tu fac animo forti, magnoque sis: speresque, fore, ut, fracto impetu levissimi hominis, tuam pristinam dignitatem, & gloriam consequatur.

ARG.

1. In magna varietate. Duo scripti cond. Guliel. item & Grut. & tres Pall. & inventum in editione Venetâ placuit magis Camerario. recepitque in contextum Lamb. ac ipsi potius favorem vulgato, ob causam Manutio propositam in Comment. ad hunc locum.
 2. Caninius & Caro negarunt.) Faciunt huc Funestellæ quedam ex Annalium ejus libro xxi. laudata Nonio Marcello in voce Roman. Gulielmus.
 3. Qui nunc pop. nomine.) Delevi Rem. vet. cond. auctoritate: edit. pr. Ven. Pal. tert. Vatio. cum ead. Victoriæ acque Lamb.
 4. Aut jam sine vi agere possint.) Sic est in antiquioribus Edit. prioribus Ven. postea in Pall. Grut. Pal. quart. in tertio erat, aut sine vi jam agere. Ceterum in Pall. quart. Medic. possess. tert. Pal. passim.
 5. Ego tibi à vi, hac præsentim imbecillitate.) Pal. tert. quart. Venet. PecKii lib. Ego tibi in hac præsentim imbecillitate. Sic paulo post Ven. Pall. tert. quart. ut excepta. Sed ex Medic. annotatum Egnatio, excepta vi, quod æque est in Pall. quart.
 6. Tamen si mihi nihil fuit optatius. Ita ordinant verba editio princeps Victoriæ Pall. tert. quart. Vatio. mihi tamen melius placet, quod Grut. subducit te mihi.
 7. Te videre & sentire.) Sic omnes mss. nostri cum Vict. & Lamb. & prius auferat oratio: Te autem & sentire.
 8. Quam ego in mea salute sum expertus.) Ita edere ausus sum suffulcius partim libro Medic. Pal. quart. PecKii. edit. princeps: vulgo: quam ego in mea salute sum expertus.

9. Vereor ne aut eripiat causa regia nobis.) Sic Manutiana editio, stabiliteque eam & Pal. pr. & PecKii. lib. ceteri Pall. tert. quart. Ven. Grut. eripiat causa regia à nobis aut deseratur. vulgo: aut eripiat à nobis regia causa.
 10. Quæ tibi fortuna largita est.) Sic multi cum edit. principe Ven. Vict. Lamb. Pal. tert. Grut. PecKii. aliis elegit.
 11. Neque enim pudentiorum quomquam ex tuis, neque fide majorem esse.) Sic editio princeps: Victoriæ Pall. tert. quart. Grut. PecKianus: adeo ut mirari subeat deficientium à vestigiis mss. vulgo: que neque prudentiorum quomquam ex tuis neque fide majore esse.
 12. Posteaquam Pompejus.) Mss. Pall. itemque Grut. novam hinc ordiuntur Epistolam: Sed Egnatius annotat in Medic. partem. hanc esse superioris continuatque præcedenti Vict. Lamb. Manut.
 13. Clamore convicioque jactatus est.) Sic quidem prima editio: sed adnotatum ad eam ab Egnatio, legi in Medic. jactatus est, neque aliter aut Grut. aut Pall. quart. adeo ut jacti convicio esse possit: sicut Propertius forma agendi dixit: In vestrum jactis verba superba capis. atque ipse Tullius ad Atticum lib. 2. Ep. 29. Qui cum se omnium firmibus sentiet vapulare.
 14. Acerbè nimium, magno silentio est accusatus.) Revocari scripturam quartæ Pall. uniusque Grut. & PecKii, nec non editionis primogeniæ, Victoriæ. ratio quidem magis quod eam esse lectionem ferme omnium mss. innotum indicaverit Lamb. postea in vinctum est libris, omnium magna silentio. Paul. Man. præter, & acerbè, nimium magno silentio, quæ distinctè minus adposita videtur. 1. Quom

ARG. Sperare se scribit, ut adversariorum Lentuli improbi-
tas infringatur, consiliis amicorum. sed Lentuli, & ipsa temporis
lapsa. Idque eo magis, quod in majoribus malis, in seipso, salus, rebus
Cicero ipse idem sit expertus.

M. T. C. P. LENTULO PRO CONS. S. D.

QUAE gerantur, accipies ex Pollione: qui omnibus ne-
gotiis non interfuit solum, sed praefuit. Me in sum-
mo dolore. 1 quem in tuis rebus capio, maxime scilicet
consolatur spes, quod valde suspicor, fore, ut infringatur
hominum improbitas, & consiliis tuorum amicorum, 2 &
ipsa die, quae debilitat cogitationes & inimicorum, & pro-
ditorum. Facile secundo loco me consolatur recordatio
meorum temporum: quorum imaginem video in rebus
tuis. Nam et si minore in te violatur tua dignitas, 3 quam
mea salus afflicta sit: tamen est tanta similitudo, ut spe-
zem, te mihi ignoscere, si ea non timuerim, quae ne tu qui-
dem umquam timenda duxisti. Sed praesta te eum, qui
mihi a teneris (ut Graeci dicunt) unguiculis es cognitus.
Illustrabit (mihi crede) tuam amplitudinem hominum in-
juria. 4 A me omnia summa in te studia, officiaque ex-
specta. non fallam opinionem tuam. Vale.

ARG. Iterum de reducendo rege & de mutuo eo nomine in-
ter Lentulum & Ciceronem littera & officii. 2. De his qui in ea
causa Lentuli amici aut adversarii. 3. Qua prudentia aut spe
Lentulus in consilio esse debeat. 4. De Milone, de Clodio. 5. De
statu Republica. 6. De nuptiis Tullia filia Ciceronis ejuq; mari-
to Craspede.

M. T. C. P. LENTULO PRO CONS. S. D.

ES tuas litteras: quibus ad me scribis, gratum tibi es-
se, quod credere certior per me fias de omnibus rebus,
& meam erga te benevolentiam facile perspicias: quorum
alterum mihi, ut te plurimum diligam, facere necesse est, si
volo is esse, quem tu me esse voluisti: alterum facere liben-
ter: ut, quoniam 5 intervallo locorum, & temporum dis-
juncti sumus, per litteras tecum quam saepissime collo-
quar. Quod si rariis fiet, quam tu expectabis, id erit cau-
sa, quod non ejus generis meae litterae sunt, ut eas audeam
temere committere. 6 Quoties mihi certorum hominum
potestas erit, quibus recte dem, non praetermittam. Quod
scire vis, qua quisque in te fide sit, & voluntate: difficile
dictu est de singulis. Unum illud audeo, quod antea tibi
saepe significavi, nunc quoque, re perspecta, & cognita,
scribere: vehementer quosdam homines, & eos maxime,
7 qui te & maxime debuerunt, & plurimum juvare potue-
runt, invidisse dignitati tuae: simillimamque in re dissi-
li, tui temporis nunc, & nostri quondam fuisse rationem:
ut, quos tu reip. causa laeseras, palam te oppugnarent: quo-
rum auctoritatem, dignitatem, voluntatemque defenderas,
8 non tam memores essent virtutis tuae, quam laudis ini-
mici. Quo quidem tempore, ut perscripsi ad te antea, co-

gnovi Hortensium percupidum tui, studiosum Lucillum:
9 ex magistratibus autem L. Racilius & fide, & animo sin-
gulari. Nam nostra propugnatio, ac defensio dignitatis
tuae, propter magnitudinem beneficii tui fortasse plerisque
officii majorem auctoritatem habere videatur, quam len-
tentiae. Praeterea quidem de consularibus nemini possum
aut studii erga te, aut officii, aut amici animi esse cessis.
Etenim Pompejum, qui mecum saepissime, non solum a
me provocatus, sed etiam sua sponte de te communicare
solet, scis, temporibus illis non saepe in senatu fuisse. Cui
quidem litterae tuae, quas proxime miseras, quod facile in-
tellexerim, per jucunda fuerunt. mihi quidem humanitas
tua, vel summa potius sapientia, non jucunda solum, sed
etiam admirabilis visa est. Virum enim excellentem, & ti-
bi tua praestanti in eum liberalitate devinctum, non nihil
suspicientem, propter aliquorum opinionem suae cupi-
ditatis, te ab se alienatum, illa epistola retinuisse. qui
mihi cum semper tua laudi favere visus est, etiam ipso su-
spiciosissimo tempore Caniniano: tum vero, lectis tuis lit-
teris, perspectus est a me, toto animo de te, ac de tuis or-
namentis, & commodis cogitare. Quare ea, quae scribam,
sic habeto, me, cum illo te saepe communicata, de illius ad
te sententia, atque auctoritate scribere: Quoniam sena-
tusconsultum nullum exstat, quo reductio regis Alexan-
drini tibi adempta sit: eaque, quae de ea scripta est, aucto-
ritas, cui scis intercessum esse, ut nequis omnino regem re-
duceret, tantam vim habet, ut magis iratorum hominum
studium, 11 quam constantis senatus consilium esse videat-
ur, te perspicere posse, qui Ciliciam, Cyprumque teneas,
quid efficere, & quid consequi possis: & si res facultatem
habitura videatur: ut Alexandriam, atque Aegyptum tene-
re possis: esse & tuae, & nostri imperii dignitatis, Ptole-
maide, aut aliquo propinquo loco rege collocato, te cum
classe, atque exercitu proficisci Alexandriam: ut, cum eam
pace, praesidiisque firmaris, Ptolemus redeat in regnum:
ita fore, ut per te restituarur, quemadmodum senatus ini-
tio censuit: & sine multitudine reducat, quemadmodum
homines religiosi Sibyllae placere dixerunt. Sed haec sen-
tentia sic & illi, & nobis probabatur, ut ex eventu homines
de tuo consilio existimatos videremus: si cecidisset ut vo-
luis, & optamus; omnes te & sapienter, & fortiter: sin
aliquid esset offensum; eosdem illos & cupidè & temerè
fecisse disturos. Quare quid assequi possis, non tam facile
est nobis, quam tibi, 12 cui propè in conspectu Aegyptus
est, judicare. 13 Nos quidem hoc sentimus: si exploratum
tibi sit, posse te illius regni potiri, non esse cunctandum:
14 si dubium, non esse conandum. Illud tibi affimo. si rem
istam ex sententia gesseris, fore, ut absens a multis; cum
redieris, ab omnibus collaudere, offensionem esse pericu-
losam

X x

1. Quam in tuis rebus capio, maxime scilicet. Ita omnes Pall. nam Grut.
maximo salutem. H. Stephan. l. ii. Schediasm. prodixit legitur ex tuis
Cic.
2. Et ipsa die, qua debilitat cogitationes & inimicorum & proditorum. Sic
editit Vict. eumque secutus Lamb. exhaecque sic in Pall. omnibus, atque
Lamb. Grut. Var. quod & adnotavit ad oram libri sui Egnat. neque id tantum,
sed in Med. lib. inventi proditorum; non proditorum. Vulgo: qua de-
bilitant cogitationes.
3. Quam mea salus afflicta sit. Vict. editio, quam mea afflicta est. neque
tu salus novit ullus Pall. neque Grut. neque editio princeps: in Vat. ta-
men quam mea salus afflicta est. Ego nihil ducebam expungi debere: quod
dedit etiam nihil turbet Man. quo non ut duce, sed velut accenso
simur.
4. A me omnia. Sic edit princeps: Vict. Lamb. sic in Pall. nostri omnes:
deinceps voce auctores; A me autem omnia.
5. Inter alia locorum & temporum disjuncti sumus. Vatic. disjuncti.
6. Quoties mihi certorum hominum potestas erit. Sic prima editio, sic
Vict. Man. Lamb. adeoque bis nostri. alii fecerunt. vellem scire qualiam
notations.
7. Qui te & maxime debuerunt & plurimum juvare potuerunt. Editio num.
penultima: & si aude maxime debuerunt, & plurimum juvare. neque aliter
Pall. tert. reliqui adhaerent vulgatis: nisi quod sec. qui & te max. quartus
vero qui & maxime deb. omisso te.
8. Non tam memores essent virtutis tuae. Stov. vechii liber, immemores. quo-

modo & à manu correctrice Grut. Pall. sec.
9. Ex magistratibus autem L. Racilius & fide & animo in te singulari. Sic
in omnes tam nostri, quam Lamb. ut ne dicam de edit. princeps, &
Var. vulgo: L. Racilius & fide & animo in te singulari. At tibi in te, quod ad-
eò necessarius videbatur Lamb. addidit, non expressam Manut. videtur
delectumque à nobis auctoritate omnium mis.
10. Cupiditatis ab se alienatum. Editio princeps, Pall. tert. Grut. et
peditatis ab se alienatum. quart. vel ab se alien. talia ex suis quoque mo-
net Man.
11. Quam constantis senatus consilium esse videatur. Martini codex: non
solum: quod alludescit Guilhel. tanquam magis proprie dictum. ac
cum sicut ab altero omnes Pall. editionesque, vel sola ratio me id cogit
tuert.
12. Cuius propè in conspectu Aegyptus est judicare. Expediit summa hęc
Memmi. conjectura confirmata est ab omnibus tum Lamb. mis. acce-
derunt jam nostri omnes & Grut. Vat. vero: cuius propè in conspectu Aegy-
ptus est, nec qui dem judicari hoc sentimus.
13. Nos quidem hoc sentimus. Sic est in edit. Veneta antiquissima, idem
Vict. ac Pall. pr. Pall. sec. & tert. quidem nec hoc sent. at Grut. & id quidem
nec hoc sent. sic omisso & quart.
14. Si dubium non esse conandum. Sic ex libris suis ac Mediceo P. Ma-
nut. Sed primitus impressi, Pall. Var. Grut. Victori i eo. si dubium sit, nec
esse conandum, vulgo fin.

iosam propter inuestigatam auctoritatem, religionemque video. Sed ego te, ut ad certam laudem adhortor, sic à diuinatione deterreo: redeoque ad illud, quod initio scripsi, notius facti tui iudicium non tam ex consilio tuo, quam ex eventu homines esse facturos. Quod si hæc ratio rei gerendæ, & periculosa tibi esse videbitur, placebat illud, ut, si rex amicis tuis, qui per provinciam, atque imperii tui provincias ei credidissent, fidem suam præstitissent; & auxiliis eum tuis, & copiis adiuuaret, & eam esse naturam, & regionem provinciarum tuarum, ut illius reditum vel adiuuando sensu mare, vel negligendo impedires. In hac ratione quid res, quid causa, quid tempus ferat, tu facillimè, optimèque percipis: quid nobis placuisse, ex me potissimum putavi te scire oportere. Quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate, de leuitate, & imbecillitate Clodii gratularis: minimè mitamur, te tuis, ut egregium artificem, præclaris operibus latari: quamquam est incredibilis hominum peruersitas (graviori enim verbo uti non libet) qui nos, quos faciendo in communi causa retinere potuerunt, inuidendo abalienarunt: quorum malevolentissimis obrectationibus nos scito de vetere illa nostra, diuturna que sententia propè jam esse depulso, non nos quidem ut nostræ dignitatis simus obliui, sed ut habeamus rationem aliquando etiam salutis. Pererat utrumque præclarè, si esset fides, si gravitas in hominibus consularibus. sed tanta est in plerisque leuitas, ut eos non tam constantia in re nostra delectet, quam splendor offendat. Quod eo libentius ad te scribo, quod non solum temporibus tuis, quæ per te sum adeptus, sed etiam olim nascenti propè nostræ laudi, dignitati, virtutique præfuisi: simul quod video, non, ut antehac putabam, novitati esse inuisum meæ; in te enim homine omnium nobilissimo similia invidorum vitia percipere: quem tamen illi esse in principibus facile sunt passi, evolare altius certe noluerunt. Gaudeo tuam dissimilem fuisse fortunam. multum enim interest, utrum laus immineatur, an salus deferatur. Me meæ tamen ne nimis pecciteret, tua virtute perfectum est. Curasti enim, ut plus additum ad memoriam nostris nostris, quam demum de fortuna videretur. Te verò moneo cum beneficiis tuis, tum amore incitatus meo, ut omnem gloriam, ad quam à pueritia inflammatus fuisti, omni cura, atque industria consequare: magnitudine inque animi tui, quam ego semper sum admiratus, semperque amavi, ne umquam inflectas cuiusquam injuria. Magna est hominum opinio de te, magna commendatio liberalitatis, magna memoria consu-

latus tui. Hæc profectò vides quanto expressiora, quantoque illustriora futura sint, cum aliquantum ex provinciis, atque ex imperio, laudis accesserit. Quamquam te ita gerere volo, quæ per exercitum, atque imperium gerenda sunt, ut hæc multo ante meditare, hæc te pater, hæc cogites, ad hæc te exerceas, sentiasque id, quod quia semper sperasti, non dubito quin adeptus, intelligas, te facillimè posse obtinere summum, atque altissimum gradum civitatis. Quæ quidem mea cohortatio, ne tibi inanis, aut sine causa suscepta videatur, illa me ratio movit, ut te ex nostris eventis communibus admonendum putarem, ut considerares, 10 in omni reliqua vita, quibus crederes, quos caveres. Quod scribis te velle scire, qui sit resp. status: summa dissentio est, sed contentio dispar. Nam qui plus opibus, armis, potentia valent, et profectò tantum mihi videntur stultitia, & inconstantia adversario rum, ut etiam auctoritate jam plus valerent. Itaque, per paucis adversantibus, omnia, quæ ne per populum quidem sine seditione, et se sequi posse arbitrabantur, per senatum consecuti sunt. nam & stipendium Cæsari decretum est, & decem legati: & ne lege Semproniam succederetur, facile perfectum est. 13 Quod ad te breviter scribo, quia me status hic resp. non delectat: scribo tamen, ut te admoneam, quod ipse, litteris omnibus, à pueritia deditus, experiendo tamen magis, quam discendo, cognovi; tu, rebus tuis integris, discas, neque salutis nostræ rationem habendam nobis esse sine dignitate, neque dignitatis sine salute. Quod mihi de filia, & de Crassipide gratularis, agnosco humanitatem tuam: speroque, & opto, nobis hanc conjunctionem voluptati fore. 14 Lentulum nostrum eximia spe, summæ virtutis adolescentem, cum ceteris artibus, quibus audiuisti semper ipse, tum in primis imitatione tui fac studias, nulla enim erit hac præstantior disciplina: quem nos, & quia tuus, & quia te dignus est filius, & quia nos diligit, semperque dilexit, in primis amamus, carumque habemus.

ARG. De statu verum mutato conuenitur: ut ex eo intelligat Lentulus, nihil amplius sibi sperandum esse de Ptolemaeo reg. reducendo.

M. T. C. P. LENTULO PRO CONS. S. D.

DE omnibus rebus, quæ ad te pertinent, quid actum, quid constitutum sit, quid Pompejus susceperit, optime ex Emplatario cognosces: qui non solum interfuit his tuis, sed etiam præfuit: neque ullum officium erga te ho-

1. Periculis tibi esse videbitur. Interui verbum esse ex Victor. Lamb. Pall. Grut. Veneta editio, esse tibi, vulgò esse abest contra libros.
 2. Quæ per provinciam atque imperii tui provincias ei credidissent. Sequitur sum scriptor Guelmum Pall. Grut. iud. & editionem primam. Posteriorum enim: qui per provinciam imperii tui provincias ei credidissent; à qua etiam dicitur P. Man. ac Lam. sed ultimus hic duas voces interneque an intrusit, neutram in ullis membr. con. piciendam.
 3. Eam esse partem, & regionem provinciarum. M. Omnes & præfixe edit. itemque Vict. ac Manut. regionem: quod hic interpretatur, tum vulgò rationem: quod tamen etiam in vet. legi annotavit Fulvius Ursinus.
 4. Qui non solum. Sic editio primæ inter Vict. quippe Pall. tert. Grut. quart. non solum qui temporibus tuis.
 5. Sed etiam olim nascenti propè nostræ laudi, dignitati, virtutique præfuisi. Bene monuit Vict. ac Manut. locum esse suspectum vicium vetustis quippe cod. solum exare, dignitateque virtuti, nullo relicto vestigio vocis seq. & vero eodè etiam modo scribitur in Pal. pr. seq. quart. nam tert. diserte prætere spatium vacuum litterarum ferè duodecim inter sed & sinistra habere que dignitateque virtuti simul quod. Cæ. quem admodum primitus fuisse in cod. scribit Man. Editio prima exhibet dignitateque virtutisque præfuisi, neque aliter membr. Grut. nisi quod illæ sine copula virtuti præfuisi, quomodo etiam fuisse in Erfordien. codice adnotatam Guelm. Vat. sed iam olim nascenti propè nostræ laudi dignitateque virtutisque quod videt. Latet monstrum verbi in illo virtuti. obstrictum eum fuisse laudi: suæ virtutis que forsan dicere voluit, sed quæ figuram, nescio. Lamb. mirè solitus iactare m. l. i. uos, totus hic est in Angerona facis.
 6. Quæ tamen esse. Sic Pall. tres Grut. Ven. quart. esse tibi, aded ut non abhorream ab eadem sit, quod exemplaribus quibusdam se tuent, ad eum adnotatum est alius.
 7. Quam ademptam de fortuna videretur. Sic Vict. editio. Lamb. Man. neque locus Pal. omnes, nisi quod secund. ademptam lectionem quoque hanc habet editio prima, cod. Grut. Vat. posteriores, quam ademptam. Ceterum

ut curiosis semel satisfaciam, testor in mss. nostris heic exare dem. p. n. g. b. h. e. t. i. m. l. e. g. i. m. p. i. u. m. v. i. d. e. m. p. i. u. m. c. o. m. p. a. n. i. t. e. m. c. o. n. s. u. e. t. u. s. c. e. n. s. u. m. p. r. i. u. s. a. l. i. a. q. u. e. d. e. q. u. i. b. u. s. e. g. r. e. g. i. e. I. o. s. e. p. h. u. s. C. a. s. t. i. o. D. e. c. r. e. t. a. I. c. t. o. b. s. e. r. v. i. n. C. r. i. t. i. c. o. s.
 8. Te verò moneo. Pall. omnes Grut. Manut. sic est. Amos & Epist. t. amandisibus. Edit. prima aduenit.
 9. Quamquam te ita gerere volo. Pal. tert. Grut. quam te ita gerere.
 10. In omni reliqua vita. Sic m. Lamb. neque aliter Pall. nisi quod duo eorum in omni reliqua vita, vulg. in omni reliqua tua vita, prima edit. in omni reliqua vita. Grut. codex n. omni te quam tuam vitam.
 11. Profectò tantum mihi videntur stultitia. M. ferè omnes, Pall. Grut. Ven. edit. Stev. profectò tantum mihi videntur. Grut. formavit profectò tantum.
 12. Sed aliquid passim arbitrabantur. Vox posse nullam habet locum in Pall. aut Grut. aut adeo editione vetustissima.
 13. Quod ex brevibus ad te scribis. M. Grut. duo Pall. sec. tert. carent. Te prima edit. Pall. bini ejus loco esse exhibent, quod placuit P. Man. nisi utrumque displicet. Videntur enim adidamenta lectorum: ut & infra ubi editur ut te rebus tuis integris. prima editio non agnoscit, neque videtur in membr. Grut. aut Pall. ullis aut Vatic. neque requiritur. Eisdem interpretationem singulis pane lineis irrepserunt: quod re ipsa experitur, qui Tullium suum oculis non perferat. Contendit cum antiquioribus notæ libris. Verum quis id faciat, hoc studiose rum frigore hæc principium tenacitate?
 14. Lentulum nostrum eximia spe, summæ virtutis adolescentem. Editio pr. Pall. quart. summa virtute: quod minus placet: illud magis: si dilinqueretur, excima spe summa virtute. Nam in adolescentem tantum speo virtutis non illa ipsa l. u. s. numeris.
 15. Ex Emplatario. Sic n. omnes Pall. at Grut. Explatario. Prima editio exploratus, unde facile fit ex P. Latoris. Manutius coniecerat ex M. Plat. i. u. s.
 16. Neque ullum officium. Pall. tert. quart. neque enim ullum officium.

re hominis amantissimi, prudentissimi, diligentissimi prae-
termisit. Ex eodem de toto statu rerum communium cog-
nosces: quae quales sunt, non facile est scribere. Sunt qui-
dem certe in amicum nostrorum potestate, atque ita, ut
nullam mutationem umquam hac hominum aetate habi-
tura res esse videatur. Ego quidem, ut debeo, & ut tute mihi
praecipisti, & ut me pietas, utilitasque cogit, me ad ejus
rationes adjungo, quem tu in meis rationibus tibi esse ad-
jungendum putasti. Sed te non praeterit, quam sit *difficile*,
sensum in rep. praesertim rellum & confirmatum deponere. 2 Verumtamen ipse me confirmo ad ejus voluntatem, à quo
honestè dissentire non possum: neque id facio, 3 ut forsitan
quibusdam videor, simulatione. tantum enim animi in-
ductio; & mehercule amor erga Pompejum apud me valet,
ut, quae illi utilia sunt, & quae ille vult, ea mihi, 4 omnia
jam, & recta, & vera videantur. Neque (ut ego arbitror)
erarent, ne adversarii quidem ejus, si cum pares esse non
possent, pugnare desisterent. Me quidem etiam illa res
consolatur, quod ego is sum, cui vel maxime concedant
omnes, ut vel ea defendam, quae Pompejus vult, vel tace-
eam, vel etiam, id quod mihi maxime lubet, ad nostra me
studia referam literarum: quod profectò faciam, si mihi
per ejusdem amicitiam licebit. Quae enim proposita fu-
erant nobis, cum & honoribus amplissimis, & laboribus
maximis perfuncti essemus, dignitas in sententiis dicen-
dis, libertas in rep. espendenda; ea sublata tota: sed nec mi-
hi magis, quam omnibus. Nam aut assentiendum est
nulla cum gravitate paucis, aut frustra dissentiendum. Hæc
ego ad te ob eam causam maxime scribo, ut jam de tua
quoque ratione meditere. Commutata tota ratio est se-
natus, judiciorum, rei totius publicæ. otium nobis exor-
piandum est: quod ii, qui potuerunt rerum, praestaturi vi-
dentur, 5 si quidam homines patientius eorum potentiam
ferre potuerint. Dignitatem quidem illarum consularem
fortis, & constantis senatoris, nihil est quod cogitemus. a-
missa est culpa eorum, qui à senatu & ordinem conjunctis-
simum, & hominem clarissimum abalienaverunt. Sed, ut
ad ea, quae conjunctiora rebus tuis sunt, revertar: Pompe-
jum tibi valde amicum esse cognovi: 6 & ut tu consule,
quantum ego perspicio, omnia, quae voles, obtinebis: qui-
bus in rebus me tibi ille afixum habebit: neque à me ulla
res, quae ad te pertinet, negligetur. Neque enim verebor,
ne si mihi molestus: cui jucundum erit etiam propter id-
ipsum, quod me esse gratum videbit. Tu velim tibi ita per-

suadeas, nullam rem esse minimam, quae ad te pertineat,
quae mihi non carior sit, quam mex res omnes. 7 Idque
cum sentiam, sedulitate mihi met ipse satisfacere possum.
8 re quidem ipsa ideo mihi non satisfacio, quod nullam
partem tuorum meritorum non modò referenda, sed ne
cogitanda quidem gratia consequi possum. Rem te valde
bene gessisse rumor erat. Exspectabantur litteræ tuæ: de
quibus eramus jam cum Pompejo locuti: quæ si erant alla-
ta: 9 nostrum studium exstabit in conveniendis magistrati-
bus, & senatoribus. Cetera, quæ ad te pertinebunt, cum et-
iam plus contenderimus, quam possumus, minis tamen fa-
ciemus, quam in debemus.

¶ ARG. 1. Rescripserunt se ad ea, quae Lentulus quaesiverat
pollicetur. 2. Nimirum, cur redierit in gratiam cum Casare & Ap-
pio. 3. Cum Vatino. 4. & Crasse. 5. De suo in Republicam
animo. 6. De scripta quadam missurum, hoc est, orationes quatuor-
dam, libros de oratore, versus quosdam de temporibus suis. 7. His
adjicit quadam de domesticis rebus Lentuli. 8. de Quinto fratre.
9. De rebus Lentuli, ejusque filio. 10. De successoribus Lentuli.
11. De decretis Lentuli adversus publicanos.

10 M. T. C. P. LENTULO IMPERATORI S. D.

PERICUNDA mihi fuerunt litteræ tuæ: quibus intel-
lexi te perspicere meam in te pietatem: quid enim di-
cam benivolentiam, cum illud gravissimum, & sanctissi-
mum nomen pietatis, levius mihi meritis erga me tuis es-
se videatur? 11 Quod autem tibi grata mea erga te studia
scribis esse, facis tu quidem abundantis quadam amoris, ut
etiam gratas sint ea, quae praetermitti sine nefario scelere
non possunt. Tibi autem multo notior, atque illustrior
meus in te animus esset, si hoc 12 tempore omni, quo di-
juncti fuimus, & una, & Romæ fuisset. Nam in eo ipso,
quod te ostendis esse facturum, quodque & in primis po-
tes, & ego à te vehementer exspecto: in sententiis senatori-
is, & in omni actione, atque administratione rei. sturuis-
semus. De qua ostendimus equidem paullo post, qui sit meus
sensus, & status: & rescribam tibi ad ea, quae quaeris: sed cer-
tè ego te auctore, amiceissimo, & sapientissimo, & tu me
consiliario fortasse, non imperitissimo, fidelique dem, &
benivolo certe, ulas es: quamquam tua quidem causa te
esse imperatorem, provinciamque bene gessis sed 13 cum
exercitu victore obtinere, ut debeo, laetor. Sed certè qui

X x 2 tibi

1. *Utrum prius uti iurque egi.* Sic fuisse in veteri suo, prodidit
Vici. prohibuitque Gulelm. Prius erat, *me dignum uti iurque*, quod in-
venitur in Med. adnotavit Egnat. Editio prima post se fert me commodis
iuribus, quomodo & correctum in Pall. quarto à manu secunda, editis
litteris prioribus, diversum quid indicantibus. Tertius spatium habet
vacuum recipiendæ voci: ignominiosque in primo item & sec. & Grute-
tano est. *ut in medicis uti iurque egi.* quod vocabulum cum & in
Memmianis invenitur Lamb. idemque de suis rectoris P. Man. in qui-
bus aut *ut iurque egi* me *ditto* 2. dispiciant acutiores annon hic habere
locum suum possent, idemque signa fere quod *medicum*, certè libro de V-
niveritate vocem eam usurpat, sed ita tamen, ut addat, *vix enim audeo*
dicere medicitatis. Sed qui dicitur cur hic *medicis* 2. probemus lectionem
Vici à Lamb. ac Man. confirmatam.

2. *Verumtamen me ipsum confirmo.* Gulelm. indicat hanc scripturam
inveniri in quatuor missis, neque aliter in Grut. aut Pall. quatuor, quo-
rum duo à manu sequuntur, reformati in *confirmo*: exhibitur edit prima,
receptumque Man. denique placitum Lamb. *confirmo*. addit Man. *quod*
rem utrumque tam in talis servitium, quod contra non feci, quam in optime de
memoria gratiam referam Imò melius *confirmo* ex Med. & Vici noluisseque
quia Cic. animos & robore sumebat contra adversarios atque remulos,
sequitur *in certa propositis se illi addidit*: non simulatione: quia sequit-
ur *animo in dedit*.

3. *Ut quibusdam videor.* Medices liber. Vat. *videor*: quod etiam fuisse
in quart. intercepto indicat: nam *videor* tibi à manu corruptrice sub-
stituit: ut in Ven. quoque legitur.

4. *Omnia jam & recta & vera videantur.* Pall. quart. omnia jam & recta.
5. *De quadam hominibus.* Lamb. in editio, quidem quomodo & Vat. Pal-
quæcâ manu lecturâ. ceteri omnes Vici edition. 95. prim. *adherere*.
6. *De rebus tuis.* Sic edit in edit Vici. Vat. Pal. tert. *De rebus tuis*.
com edit. primâ: ut in consuetudine: additum polio: ad oram & Grut. & in
consuetudine.

7. *Idque cum sentiam, sedulitate mihi met ipse satisfacere possum.* Locus

fructus. nam prima editio interjecta negatione, non possum quomodo &
in Pal. quart. à manu alterâ cum prius fuisset, *quæcumque sentiam*, quod
& in aliis Pall. quorum præterea præhabes, *sed utilitatem mihi me ipsum sa-
tis esse possum*, nec aliter Gruteri membranarum quibus extoritur adnota-
tum: *difficili extoritur. tert. id quæcumque sentiam sedulitatem meam ipsum satis-
facere possum*. Gulelm. adnotavit ex velligis cod. Stevvechiani elici: *id*
quæcumque sentiam sedulitatem mihi me ipsum satis facere non possi.

8. *Re quidem ipsa ideo mihi non satisfacio.* Gul. voces, *mihi non satisfac-*
cio, plane glossam existimat, ideoque delet. haberi tamen in omnibus
missis, rectoris solo quarto plura verba erant: Sed adeo improbe stas, ut
mea acie deprehendi nequeverint.

9. *Nestrum studium exstabit.* Lamb. ex Memmianis *exstabit* antequam
tamen mutaretur Pall. quatuor. Med. cod. *exstabit studium*, Geor. *ex-*
stabit studii: verum paullo post legitur Pall. Vat. prima edit. *exstabit*
que ad te pertinebunt.

10. M. TULLIUS CICERO P. LENTULO IMPERATORI S. D.
Sic editit Man. qui adfixum hac in re tibi me habere contentem amplius
auctoritatem editionis primæ: Pal. quart. Grut. Epiphod. PRO CO2.
1299.

11. *Quod autem tibi grata mea erant.* Vt editit Lamb. est in omnibus
missionibus, quæ: miror itaque volgarum gratia mihi mea.

12. *Tempore quoque quo dignatus fuimus.* Ita Lamb. in Vat. Med. cod. Po-
lit. quem communis carat: Episcopo Thomas Lupsetus, varianterque lu-
de aliquot exceperat, Gruteri quoque libens communicat: loan. Iacobs
Pontanus, sic supra Vat. *inter alios locorum & temporum dignatus fuimus* Ep.
7. inquit Grut. qui *dignatus* vulgò, *sejuncti*.

13. *Cum exercitu victore obtinere.* Haud aliter editio prima, Victoris
Lamb. Pal. tert. Grut. verò: *victore obtinere*. Pal. quart. *victoria obtinere*, ut li-
quidissime glossam agnoscas Nihil autem ulcatus quam *exerciti* ut vi-
detur apud classicos: sic Ovidius *exercitum victorem* d. Xil. 17. Trist. El. 2.
Hæc super in curia Casar. victore videtur.

tibi ex me fructus debentur, eos uberiores, & 1 praesentiores praesens capere potuisses. In eis vero ulciscendis, quos tibi partim inimicos esse intelligis propter tuam propugnationem salutis meae, partim invidie propter illius actionis amplitudinem & gloriam: mirificum me tibi comitem praebuissem: quamquam ille perennis inimicus amicum suorum, qui tuis maximis beneficiis ornatus, in te potissimum fractam illam, & 2 debilitatam vim suam contulit, nostram vicem ultus est ipse sese. est enim ea conatus, quibus patefactis, nullam sibi in posterum, non modo dignitatis, sed ne libertatis quidem partem reliquit. Te autem etsi mallem in meis rebus expertum, quam etiam in tuis, tamen in molestia gaudeo, 3 eam fidem cognoscere hominum, 4 non ita magna mercede, quam ego maximo dolore cognoram. De qua ratione tota iam videtur mihi exponendi tempus dari, ut tibi rescribam ad ea, quae quae. Certiore te per litteras scribis esse factum, me cum Caesare, & cum Appio esse in gratia: neque id non reprehendere ad scribis Vatinius autem scire te velle ostendis, quibus rebus adductus defenderim & laudaram. Quod tibi ut planius exponam, alius paullo rationem consilio: um meorum repetam, necesse est. Ego me Lentule, initio rerum, atque actionum tuarum, non solum meis, sed etiam reipublicae restitutum putabam: & quoniam tibi incredibilem quendam amorem, & omnia in te ipsum summa, ac singularia studia deberem, reipublicae quae te in me restituendo multum adjuvasset, eum certe me animum merito ipsius debere arbitrabar, quem antea tantummodo communi officio civium, non aliquo erga me singulari beneficio debitum praestitisset. Hae me mente fuisse, & senatus ex me, te consule, audivit, & tu in nostris sermonibus, colloquutionibusque ipse vidisti. Etsi jam primis temporibus illis, multis rebus meus offendebar animus: cum, te agente de reliqua nostra dignitate, aut occulta nonnullorum odia, aut obscura in me studia cernebam. Nam neque de monumentis meis ab iis aditus es, a quibus debuisti: neque de vi nefaria, qua cum fratre eram domo expulsus, neque hercule in iis ipsis rebus, quae quamquam erant mihi propter rei familiaris naufragia necessariae, 5 tamen a me minimi putabantur, in meis damnis 6 ex auctoritate senatus sciendis, eam voluntatem, quam expectaram, praestiterunt. Quae cum viderem (neque enim erant obscura) non tamen tam acerba mihi haec accidebant, quam erant illa gratia, quae fecerant. Itaque quamquam & Pompejo plurimam, te quidem ipso praedicator, ac teste, debebam, & cum non solum beneficio, sed amore etiam, & perpetuo quodam iudicio meo diligebam: tamen non reputans, quid ille vellet, in omnibus meis sententiis de reipublica, pristinis permanebam. Ego sedente Cn. Pompejo, 7 cum, ut laudaret P. Sextium, introisset in urbem, dixissetque testis Varius, me fortuna, & felicitate C. Caesaris commotum, illi amicum esse coepisse: dixi, me eam Bibuli fortunam, quam ille affli-

ctam putaret, omnium triumphis, victoriisque antefere dixique eodem teste, alio loco, eosdem esse, qui Bibulum exire domo prohibuissent, & qui me coegissent: & tota vera interrogatio mea nihil habuit, nisi reprehensionem illius tribunatus: in quo omnia dicta sunt libertate, animoque maximo, de vi, de auspiciis, de donatione regnorum. Neque vero hac in causa modo, sed constanter saepe in senatu, quin etiam, Marcellino, & Philippo, consulibus, nonis April. mihi esse senatus assensus, ut de agro Campano, frequenti senatu, idibus Maij referretur. Num potui magis in arcem illius causae invadere, aut magis oblivisci temporum meorum, meminisse actionum? Hac a me sententia dicta, magnus animorum motus est factus, cum eorum, quorum oportuit, tum illorum etiam, quorum numquam putaram. Nam hoc senatusconsulto in meam sententiam facto, Pompejus, cum mihi nihil ostendisset se esse offensum, in Sardiniam, & in Africam profectus est, eoque itinere Lucam ad Caesarem venit. ibi multa de mea sententia quaesitum est Caesar, quippe qui etiam Ravenna Crassum antea videret, ab eoque in me esse incensus. Sanè molestè Pompejum id ferre constabat: quod ego cum audissem ex aliis maxime ex meo fratre cognovi: quem cum in Sardinia Pompejus paucis post diebus, quam Luca discesserat, convenisset: Te, inquit, ipsum cupio: nihil opportunius potuit accidere, nisi cum Marco fratre diligenter egeris, dependendum tibi est, quod mihi pro illo spondidisti. Quid multa? quaesitum est graviter: sua merita commemoravit: quid egisset sapissime de actis Caesaris cum ipso meo fratre quidque sibi is de me receperit, in memoriam redegit: seque, quae de mea salute egisset, voluntate Caesaris egisse, ipsum meum fratrem testatus est, cuius causam, dignitatemque mihi ut commendaret, rogavit, ut eam ne oppugnarem, si nollem, aut non possem tueri. Haec cum ad me frater pertulisset, & cum antea tamen Pompejus ad me cum mandatis Vibullium misisset, ut integrum mihi de causa Campana ad suum reditum reservarem: collegi ipse me, & eum ipsa quasi reipublicae colloctus sum: ut mihi tam multa pro se perperis, atque perfundo, concederet, ut officium meum, memoremque in benemeritos animum, fidemque fratris mei praestarem: eumque, quem bonum civem semper habuisset, bonum virum esse pateretur. In illis autem meis actionibus, sententiisque omnibus, quae Pompejum videbantur offendere, certorum hominum, quos jam debes suspicari, sermones referebantur ad me: qui cum illa sentirent in reipublica, quae ego agebam, semperque sensissent: me tamen non satisfacere Pompejo, Caesaremque inimicissimum mihi futurum, gaudere se aiebant. Erat hoc mihi dolendum: sed multo illud magis, quod inimicum mentis, (meum autem? immò verò legum, iudiciorum, otii, patriae, bonorum omnium) sic amplexabantur, sic in manibus habebant, sic fovebant, sic me praesente osculabantur: non illi quidem, ut mihi stomachum facerent, quem ego funditus

1. Praesentiores praesens capere potuisses. Protrahe hanc lectionem Vict. quam & in uno suorum reperit Lamb. videoque eam adnotatam ab Egnatio ex Mediceo principi editionum: jam vero quoque accedente Vatic. solum me addidi Gulielm. pugnanti pro praesentiores, contra Man. adducto illo Virgiliano: Ne tam praesentia tibi cognoscere dixer.

2. Debilitatam vim suam contulit. Gul. adnotavit, conicere Gabrielem Rolandum contulit, atque, ut ita dicitur.

3. Eam fidem cognoscere hominum. Sic vet. cod. Pall. tert. quart. Grut. Stev. vech. Ven. edit. prima. ceterum alius vet. cod. ut & Politiani liber, cognoscere. Egnat. ad primam edit. allinere ex Med. cognoscere, vulgo, eandem fidem cognoscere.

4. Non ita magna mercede, quam ego maximo dolore cognoram. Suspiciatur Grut. illa, quam maximo dolore cognoram, esse pannum in purpura, interpretis videlicet additamentum non necessarium, ignorantis vim vocis incedere.

5. Tamen a me minimi putabantur. Pall. duo, Stev. vech. minimi putab. Grut. minimi impudabatur. Lelio: quod ille minimi putabatur, vulgo execulum

est eum codex Cuspij minimi exhibeat, e. 3 medio.

6. Ex auctoritate senatus sciendum. Expressimus quod habuit Lamb. probavitque ex Stev. vech. Gul. ipse ex Pal. Vat. Grut. editione prima. post publicatorum sciendum.

7. Cum ut laudaret P. Sextium, introisset in urbem. Non praeterenda haec fuerat lectio, quam referit in Mediceo, Egnat. editioque Vict. Manut. Lamb. exstante item in Vat. Grut. verò, cum ut laudaret Pompejum, Sextium, vulgo ut & Pall. duo, cum tribus Gul. cum ut laudaret Pompejum, P. Sextium introisset.

8. Tota vera interrogatio mea nihil habuit, nisi. Rectè sic Lamb. à quo non discedit aut editio, aut ceteri omnes vulgo: nihil habuit aliud nisi.

9. Num potui magis in arcem illius causae invadere, aut magis oblivisci temporum meorum, meminisse actionum? Praetuli hanc scripturam ut animosissimam, ex Lamb. Pal. tert. Med. Vat. Stev. vech. alius est in Pal. quart. Nec. Grut. Nam in vulgatis & edit. prima non illud verò & post meorum evanuit in tribus mss.

funditus peridi, sed certe ut facere se arbitrentur. Hic ego, quantum humano consilio efficere potui, et circumspicis rebus meis omnibus, rationibusque subductis, summam feci cogitationum mearum omnium; quam tibi, si potero, breviter exponam. Ego, si ab imp. obis, & perditis civibus temp. teneri viderem, sicut & meis temporibus scimus, & nonnullis aliis accidisse accepimus, non modo premiis, quae apud me minimum valent, sed ne periculis quidem compulsus ullis, quibus tamen moventur etiam fortissimi viri, ad eorum causam, me adjunderem: ne si summa quidem eorum in me merita constarent. Cum autem in rep. Cn. Pompeius princeps esset, viris, qui hanc potentiam, & gloriam maximis in temp. meritis, praestantissimisque rebus gestis esset consecutus, cuiusque ego dignitatis, ab adolefcentia fautor, in praetura autem, & in consulatu adjutor etiam existissem: cumque idem auctoritate, & sententia: per se, consiliis, & studiis, tecum me adjuvisset; meumque inimicum unum in civitate haberet inimicum: non putavi famam inconsistentem mihi perimiscendam, si quibusdam in sententis paulum me immutasse, meaque voluntatem ad summi viri, de meque optimè meriti dignitatem aggregasse. In hac sententia complectendus erat mihi Caesar, ut vides, in conjuncta & causa & dignitate. Hic multum valuit cum verus amicitia, quam tu non ignoras mihi, & Q. fratri cum Caesare fuisse, tum humanitas ejus, ac liberalitas, brevi tempore & literis, & officiis perspecta nobis, & cognita, vehementer etiam res ipsa publica me movit, quae mihi videbatur, contentionem, praesertim maximis rebus à Caesare gestis, cum illis viris nolle fieri: & ne fieret, vehementer recusare. 4 Gravissimè autem me in hac mente impulit & Pompeii fides, quam de me Caesari dederat: & fratris mei, quam Pompejo. Etant praeterea haec animadvertenda in civitate, quae sunt apud Platonem nostrum scripta divinitus: 7 **QUALIS IN REP. PRINCIPES** essent, reliquos solere esse cives. Tenebant memoria, nobis consulibus, ea fundamenta jacta ex Kalendis Januariis confirmandi senatus, ut neminem mirari oporteret, nonis Decembris tantum vel animi fuisse in illo ordine, vel auctoritatis.

Idemque memineram, nobis privatis usque ad Caesarem, & Bibulum consules, cum sententiae nostrae magnam in senatu pondus haberent, unum ferè sensum fuisse bonorum omnium. Postea cum tu Hispaniam citeriorem cum imperio obtineres, neque resp. consules haberet, sed mercatores provinciarum, & seditionum servos, ac ministros: jecit quidam casus caput meum, quasi certaminis causa in mediam contentionem, dissensionemque civilem. Quo in discrimine cum misitica senatus, incredibilis Italiae totius, & singularis omnium bonorum consensio in me tendendo existisset: non dicam, quid acciderit (multorum est enim, & varia culpa): tantum dicam brevi, non mihi exercitum, sed duces defuisse. In quo, ut jam fit in iis culpa, qui me non defenderunt: non minor est in iis, qui reliquerunt 7 & ipsi accusandi sunt, qui si perstimuerunt; magis etiam reprehendendi, si qui se timere simularunt. Illud quidem certe nostrum consilium jure laudandum est, quod meos cives & à me conservatos, & me servare cupientes, spoliatos ducibus, servis armatis objici noluerim: 9 declararique maluerim, quanta vis esse potuisset in consensu bonorum, 10 si iis pro me stante, pugnae licuisset; cum afflictum excitare potuissent. Quorum quidem animus tu non perspexisti solum, cum de me ageres, sed etiam confirmasti, atque tenuisti. Quam in causa 11 (non modo non negabo, sed etiam semper & meminero, & praedicabo libenter) usus es quibusdam nobilissimis hominibus, fortioribus in me restituendo. 12 quam fuerant iidem in tenendo: qua in sententia si constare voluissent, suam auctoritatem simul cum salute mea recuperassent. 13 Recreatis enim bonis viris consulatu tuo, & constantissimis, atque optimis actionibus tuis excitatis, Cn. Pompejo praesertim ad causam adjuncto, cum etiam Caesar, rebus maximis gestis, singularibus ornatus, & novis honoribus, ac judiciis senatus, ad auctoritatem ejus ordinis adjunderetur: 14 nulli improbo civi locus ad temp. violandam esse potuisset. Sed attende, quatio, quae sunt consecuta: 15 primum illa furta muliebrium religionum. Qui non plures fecerat Bonam deam, quam treis sorores; 16 impunitatem est illorum sententiae affectus, qui 17 (cum tribunus plebis poenas à seditioso civi per bonos

X * 3 VIRO

1. Circumspicis rebus meis omnibus, rationibusque subductis. Ita in melioribus editionibus omnibus ac mss. Pal. cumen quart. rebus utitur, omnibusque rationibus subductis, non absurdè. Vulgo enim sum est mss. habet nihilominus Vict. Pall. Grut. Vatic. Lamb.
 2. Non modo premiis. I. Miror quoniam in re ferit illud, non modo non premiis, quod in nullo reperit mss. Pal. neque Grut. neque editione principis abertate cod. Stevvechii. excludit denique Lamb. Vict. vero non solum hoc admittit, sed etiam pro minimam partem: nescio quibus signis.
 3. In conjuncta causa & dignitate. Sic editionum optimarum prima, Vict. Lamb. adeoque mss. Pal. Grut. Stevvechii. vulgo in abelli contra libri omnes, ut dixi.
 4. Gravissimè autem me in hac mente impulit & Pompeii fides. Elegantis- simam hanc lectionem corrupti in fructum quoddam genus correctio- rum, quibus omnis elegantiam barbariem, omnis barbaros elegantiam spicabat postliminè, o itaque eam relictam ex Pal. tert. quart. quamquam hic mangoni passus, veritatem adimere ipsam nequirit. Grut. Vatic. denique Vulgè, ad salivam pullati circuli in hanc mentem.
 5. Qualis in Rep. Principes essent. Gulelm. videtur inclinasse in scriptu- ram cod. Stevvechiani; Qualis in Repub. princeps sit scilicet contra eam, tenen- dum Pall. praeter tert. in quo, quatuor in Rep. Principes essent. error ille pro- venit è ratione scribendi, qualis enim antiquis, valere.
 6. Singularis omnium bonorum consensus. Ita cod. vet. Pall. Grut. edicio princeps. Vict. tamen non male, singulari virtutum omnium consensus dicitur & Lamb. in quibusdam suis proficitur fuisse.
 7. Et si acciderit fatis qui perstimuerunt magis etiam reprehendendi, si qui se timere simularunt. Egregie & hic locumendanda cum in nostra editione exhibendus fuit in aliis omnibus; accedendi sunt, qui perstimuerunt, magis etiam reprehendendi, qui se timere simularunt, atque aversionem illam lectionem duxi huc ex editione Vict. adnotatur quoque ex Medicab. Egoatio Ven. Pall. Grut. Stevvech. Vatic. Lambino denique.
 8. Qui meos cives. Ita Gulelm. Stevvech. neque secus Pall. Grut. ac editionum primarum addim Vict. ac Lamb. Medic. quod mss.
 9. Declararique maluerim. Videtur propendisse Gulelm. in plurimum, quod erat in Stevvech. quem librum solum suis oculis excussisse appa- ret et, quae marg. in bis allevit: ac non admittunt eam lectionem ce- teri mss. Pall. ac Grut. in Vatic. erat: malueram.

70. Si iis pro me stante pugnae licuisset. I. Emendatio Vict. ex optimo codice Bibliothecae Mediceae quae item conspicitur in Vatic. Stevvech. praeterea ad oram editionis primae manu Bap. Egnatii, addito, legere se litera unà adhuc mutata, libuisset: quam lectionem exflare ajunt in li- bro Polmanii. Vulgari si pro me stante pugna non desissent. sed Pal. tert. editio primae. si hi pro me stante pugna non reliquissent. quart. ac Grut. pro me stante pugnae reliquissent.
 11. Non modo non negabo. I. Parenthesis haec dudum erat ab aliquo inge- niosiori difflata in Grut. quam postea suo libro commisit Gulelm. non sine loci totius lucis, ut argueret. Lamb. nimis praecipitum mirand. se- quentia te usum esse quibusdam. animadversa quoque ingenio Henrici Stephani Schoetal. lib. 1. cap. 26.
 12. Quam fuerant iidem in tenendo. Maluit sic Gulelm. neque aliter ter- ditio price, Victoris Lamb. Pall. Grut. Stevvech. deinceps aliquot, in- tendit.
 13. Recreatis enim. Locis interpolatus. ut enim indicavit V. & ex illis in vetustissimo Mediceo; Recreatis enim boni viri consulatu 100. e. ca. ad opt. adit. excitatis: quod idem et chor. de Pall. de quo Grut. & Stevvech. in- tom impressione primae. Medicina Lamb. nimis est auct. X.
 14. Nulli improbo civi locus. Pal. tert. Grut. Stevvech. nulla.
 15. Primum illa furta muliebrium religionum. Dicitur ut Terent.
 16. Impunitatem est illorum sententiae affectus. Reducendum duxit ex Vatic. Gulelm. hanc lectionem inveniunt Vict. in membranis Medi- cæ, nisi quod ibi littera unà minus; impunitatem est illorum, & c. & verò Pal. pr. etiam discretè habet impunitatem est illorum sententiae. ceteri impuni- tatem scelerum sententiae affectus. ut & prima editio. alix. imp. scelerum ce- rum. sententiae.
 17. Cum tribunus plebis poenas à seditioso civi per bonos viros iudicio pro- sequi voluit. Ita scripti potius ex Vatic. Pall. edit. primae. alioque in ver. cod. quam vulgo. & c. in iudicio. sed mirum & portentum ne sicam ad priora Pal. tert. Grut. habent; cum tyrannus P. Lentulus; pro, cum tribuno plebis & poenas.

viros iudicio persequi vellet) exemplum præclarissimum in posterum vindicanda seditionis de rep. sustulerunt: illdemque postea non meum monumentum (non enim illa manubia mea, sed operis locatio mea fuerat) monumentum verò sonatus, hostili nomine, & cruentis inultum literis esse passi sunt. Qui me homines quòd saluum esse voluerunt, est mihi gratissimum: sed vellem non solum salutis meæ, quemadmodum medici: sed, ut alipta, etiam virium, & coloris rationem habere voluissent. Nunc, ut Apelles Veneris caput, & summa pectoris politissima arte perfecti, reliquam partem corporis, inchoatam reliquit: sic quidem homines in capite meo solum elaborarunt: reliquum corpus, imperfectum, ac rude reliquerunt. In quo ego spem fefelli non modò invidorum, sed etiam inimicorum meorum: qui de uno acerriimo, & fortissimo viro, meoque iudicio, omnium magnitudine animi, & constantia præstantissimo, Q. Metello, Lucii filio, quondam falsam opinionem acceperunt: quem post reditum dicitant fracto animo, & demisso fuisse. Est verò probandum, qui & summa voluntate cesserit, & egregia animi alacritate absterit, neque sanè redire curavit, eum ob id ipsum fractum fuisse: in quo cum omnes homines, tum M. illum Scæurium, singularem virum, constantia, & gravitate superasset. Sed, quod de illo acceperant, aut etiam suspicabantur, de me idem cogitabant, abjectiore animo me futurum: cum resp. majorem etiam mihi animum, quam unquam habuissem, daret: quæ declarasset, se non potuisse me uno civi carere: cumque Metellum unius tribuni pleb. rogatio, me universa resp. duce senatu, comitante Italia, promulgantibus omnibus, referente consule, comitiis æturiatis, cunctis ordinibus, hominibus, incumbentibus, omnibus denique viribus recuperasset. Neque verò ego mihi postea quidquam assumi: neque hodie assumo, quod quemquam malevolentissimum jure possit offendere. tantum enixor, ut neque amicis, neque etiam alienoribus, opera, consilio, labore desum. Hic meæ vitæ cursus offendit eos fortasse, qui splendorem, & speciem hujus vitæ intuentur: sollicitudinem autem, & laborem perspicere non possunt. Illud verò non obscure queruntur in meis sententiis, quibus ornem Cæsarem, quasi desciverim à pristina causa. Ego autem cum illa sequor, quæ paullo ante proposui, tum hoc non in posteris, de quo cœperam exponere. Non offendet eundem bonorum sensum, Lentule, quem reliquisti: qui confirmatus consulatu nostro, non nunquam postea interruptus, afflictus ante te consulem, & creatus abs te totus est: nunc ab iis, à quibus tuendus fuerat, derelictus, idemque non solum fronte, atque vultu, quibus simulatio facillimè sustinetur, declarant ii, qui tum nostro illo statu optimates nominabantur: sed etiam sensu sæpe jam, tabellaque docuerunt. Itaque tota jam sapientium civium, qualem me & esse, & numerari volo, &

sententia, & voluntas, mutata esse debet. Id enim habet idem ille Plato, quem ego vehementer auctorem sequor, TANTUM contendere in rep. quantum probare ius civibus possis: Vim neq; parenti, neque patriz afferre oportere. Atque hanc quidem ille causam sibi ait non attingendæ resp. fuisse: quòd cum offendisset populum Atheniensem propèjam desipientem senectute, cumque eum nec persuadendo, nec cogendo regi posse vidisset, cum persuaderi posse diffideret, cogi fas esse non arbitraretur. Mea ratio fuit alia, quòd, neque desipiente populo, neque integra re mihi ad consulendum, capesseremne temp. implicatus tenerbar. Sed latatus tamen sum, quòd mihi liceret in eadem causâ & mihi utilia, & cuius bono recta defendere. Huc accessit commemoranda quadam, & diviua Cæsaris in me, fratremque meum liberalitas: qui mihi, quascumque res gereret, tuendus esset. Nunc in tanta felicitate, tantisque victoriis etiam si in nos non is esset, qui est, tamen ornandus videretur. Sic enim te existinare velim: cum à vobis, meæ salutis auctoribus, discesserim, neminem esse, cujus officiis me tam esse devinctum non solum confitear, sed etiam gaudeam. Quod quoniam tibi exposui, facilia sunt ea, quæ à me de Vatino, & de Crasso requiris. Nam de Appio quod scribis, sicuti de Cæsare, te non reprehendere: gaudeo consilium tibi probari meum. De Vatino autem, primum reditus intercesserat in gratiam per Pompejum, statim ut ille prator est factus, cum quidem ego ejus petitionem gravissimis in senatu sententiis oppugnasssem, neque tam illius laudandi causâ, quam defendendi, atque ornandi Catonis. post autem, Cæsaris, ut illum defenderem, mira contentio est consecuta. Cur autem laudarem, peto a te, ut id à me 7 neve in hoc reo, neve in aliis requiras: ne tibi ego idem reponam, cum veneris: metus possim vel abenti. Recordare enim, quibus laudationem ex ultimis terris miseris. nec hoc pertimueris. nam à me ipso laudantur, & laudabuntur idem. Sed tamen defendendi Vatini fuit etiam ille stimulus, de quo in iudicio, cum illum defenderem, dixi me facere quiddam, quod in Eunuchio Parasitus suaderet militi:

Ubi nominabit Phadriam, in Paphlagonia Contorno. si quando illa dicit, Phadriam intermitamus comissatum: in Pamphlagonia Cantatum proceemus, si laudabis hinc Illius formam: in hujus contra, denique Par pari refero, quod eam mordeat.

Sic petivi à iudicibus, ut, quoniam quidam nobiles homines, & de me, optimè meriti, nimis amarent inimicum meum; meque inspectante sæpe eum in senatu modò severe seducerent, modò familiariter, atque hilarè amplexarentur: quoniamque illi haberent suum Publium: darent mihi ipsi alium Publium, in quo possent illorum animos, mediocriter laceratis, leviter repungere. Neque solum dixi:

1. Sed us alipta, etiam virium.) Sic mss. Pall. Grut. Stevvech. editio princeps: Pall. tert. & virium, & coloris. Vulgari serè transpositus vocibus sed etiam us alipta, & virium: minimum quidem istud est: sed tamen dicendum fuit, nequis forte queratur alia à nobis mutata, quam quæ etiam indicaremus. Et tamen haud pauca emendavimus in auctore isto, secuti auctoritatem mss. & Victor. & Manut. & Guilielmi & Palatinae Bibliothecæ, quorum puduit meminisse, præsertim si existerent ad eandem etiam faciem in editione aliquâ insigni priorè. Ergo semel dixisse sufficiat: infinite esse mutata (à me in Tullianis, & hisce lib. xv. Epist. à Cl. Gruterò in opere toto) quorum non sollicitè reddidimus rationem; sed ita tamen ut id fecerimus præventibus aperte aut mss. pluribus, aut libris impressis notæ selectioris: hoc est, quibus præfuit Robertus Stephanus, quibus Victorius, quibus Pauli. Manutius, nam Lambini sanè fides nobis admodum suspecta, ideoque haud temere ipsi ausi sumus credere: nisi quatenus exemplaria nostra convenirent eum ejus codicibus calamo exaratis.

2. Fractum fuisse: in quo.) Posterius editi si alium fuisse atque, quomodo nulli vetustis casu aut mss. nostri: neque Stevvech.

3. Quæ declarasset se non potuisse me uno civi carere.) Sic rectè Lamb. tam Pall. Grut. Stevvech. Vatic. Princeps editio Victorique inducunt

Ti jam, potro civi non esse. Pall. tert. Vatic. Stevvech. editio Victor. In Vatic. alias est, quom declarasset se non inde Victorius: cum declarasset se non. Pall. tert. cum Grut. quæ declarasset se jam non.

4. Quæsi deservierim à pristina causa. Ita malui cum Vict. & Man. præsertim cum Janoer Egnatus in aliis membranis existitisse deservierim à pristina causa, quæ daturque Vac. quæsi deservierim pristina causa, & onique Pall. pr. deservierim referens, ceteri mss. etiam editio princeps: deservierim, vulgò deservierim referens causa. portò Pall. tert. pro quibus si non Cæsaris, & referre coram. item pro pristina, prima.

5. Quæ ego vehementer auctorem sequor.) In editione princeps: postea Vict. hunc ordinem videlicet in Grut. ac Vac. nam Pall. tert. quem ego vehementer sequor, cum sibi vocabulo auctorem.

6. Tamen in nudus videretur.) Pall. Grut. manutius, editio princeps: nudandus.

7. Neve in hoc reo, neve in aliis requiras.) Quæram nupere editi. Sed alterum est in Pall. tert. neve in hoc reo, neve in aliis req. Grut. Stevvech. editione primæ: desin Vict. Man. Lamb. eod.

8. Par pari refero.) Sic Pall. pr. & quart. nam sec. tert. item membrana Grut. habent: par par pari referi. Lamb. adjecti: Tu par pari, &c. sed non à libris

diri: sed etiam saepe facio, diis, hominibusque approban-
 tibus. Habes de Vatino: cognosce de Crasso. Ego cum
 mihi cum illo magna jam gratia esset, quod ejus omnibus
 gravissimas injurias, communis concordiae causa, volun-
 taria quadam oblivione contriveram, repentinam ejus
 defensionem Gabinii, quem proximis superioribus diebus
 a crimine oppugnasset, tamen, si sine ulla mea contumelia
 suscepisset, tulissim: sed, cum me disputantem, 2 non
 lacescentem lacescisset, exarsit, non solum praesenti, credo,
 iracundia, (namea tam vehemens fortasse non fuisset) sed,
 cum inclusum illud odium multatum ejus in me injuria
 tum, quod ego effudisse me omne arbitrabar, 3 residuum
 tamen, inscientem me fugisset; omne repente apparuit.
 Quo quidem tempore ipso, quidam homines, & iidem
 illi, quos saepe nutu, significationeque appello, cum se
 maximum fructum cepisse dicerent ex libertate mea, me-
 que tum denique sibi esse visum reip. qualis fuisset, restitu-
 tum, cumque ea contentio mihi magnum etiam foris
 fructum tulisset; gaudere se dicebant, mihi & illum ini-
 micum, & eos qui in eadem causa essent, numquam ami-
 cos futuros. Quorum iniqui sermones cum ad me per ho-
 mines honestissimos perferrentur: cumque Pompejus ita
 contendisset, ut nihil umquam magis, ut cum Crasso re-
 direm in gratiam, Caesarque per litteras maxima se mole-
 stia ex illa contentione affectum ostenderet: habui non
 temporum solum rationem meorum, sed etiam naturae.
 4 Crassusque, ut quasi testata pop. Rom. esset nostra gratia,
 parè à meis laboribus in provinciam est profectus. Nam cum
 mihi condixisset, cenavit apud me in mei generi Crasso spe-
 dis hortis. Quamobrem ejus causam, quod te scribis au-
 disse, magna illius commendatione susceptam, defendi in
 senatu, sicut mea fides postulabat. Accepisti, quibus rebus
 adductus, quamque rem, causamque defenderim, si mihi
 meus in rep. sit pro mea parte, capellenda, status. De quo
 sic velim statuas, me hac eadem sensurum fuisse, si mihi
 integra omnia, ac libera fuissent. Nam neque pugnandum
 arbitraber contra tantas opes; neque delendum, etiam si id
 fieri posset, lumorum civium principatum; neque per-
 manendum in una sententia, converis rebus, ac bonorum
 voluntatibus immutatis; sed temporibus assentiendum.
 NVMQVAM ENIM PRAESTANTIBVS IN rep. gubernan-
 da viris laudata est in una sententia perpetua permanens, s
 sed ut navigando tempestatì obsequi artis est, etiam si por-
 tum tenere non queas: cum verò id possis, mutata verifi-
 catione assequi, stultum est eam tenere cum periculo cui sum,
 quem ceperis, potius quam, eo commutato, quò velis, tan-
 dem pervenire; sic, cum omnibus nobis in administranda

rep. propositum esse debeat id, quod à me saepissime di-
 ctum est, CUM DIGNITATE OTIUM; NON idem semper
 dicere, sed idem semper spectare debemus. Quamobrem, ut
 paullo ante posui, si essent omnia mihi solutissima, tamen
 in rep. non alius essem, atque nunc sum. Cum verò in hunc
 sensum & alliciar beneficiis hominum, & compellat in-
 juriis: facile patior, ea me de rep. sentite, ac dicere, 3 quæ
 maxime cum mihi, tum etiam reip. rationibus putem con-
 ducere. Apertius autem hæc ago, ac sapius, quòd &
 Quin. frater meus, legatus est Caesaris, & nullum meum
 minimum dictum, non modò factum, pro Cesare inter-
 cessit, quod ille non ita illustri gratia exceperit, ut ego cum
 mihi devinctum putarem. Itaque ejus omni & gratia,
 quæ summa est, & opibus, quas intelligis esse maximas, sic
 fruor, ut meis. Nec mihi aliter potuisse videor hominum
 perditorum de me consilia frangere, nisi cum praesidiis iis,
 quæ semper habui, nunc etiam potentium benevolentiam
 conjunxissim. His ego consiliis, si te praesentem habuis-
 sem, ut opinio mea lect, essem usus eisdem. novi enim
 temperantiam, & moderatorem naturæ tuæ: novi ani-
 mum, tum mihi amicissimum, tum nulla in ceteros ma-
 levolentia suffusum: contraque cum magnum, & excel-
 sum, tum etiam apertum & simplicem. Vidi ego quos-
 dam in te taleis, quales tu eosdem in me videre potuisti.
 Quæ me moverunt, movissent eadem te profectò. Sed, quo-
 cumque tempore mihi potestas praesentis tui fuerit, tu eris
 omnium moderator consiliorum meorum, tibi erit ei-
 dem, cui salus mea fuit, etiam dignitas curæ. 8 Me quide-
 m certe tuarum actionum, sententiarum, voluntatum,
 rerum denique omnium socium, comitemque habebis: ne-
 que mihi in omni vita res tam erit ulla proposita, quam ut
 quotidie vehementius te de me optimè meritum esse late-
 re. Quòd rogas, ut mea tibi scripta mittam, quæ post di-
 scessum tuum scripserim: sunt orationes quædam, quas
 Menocrito dabo: 9 neque ita multæ; ne pertimescas. Scri-
 pli etiam (nam ab orationibus dijungo me ferè, referoque
 ad mansuetiores Musas: quæ me maxime, sicut jam a pri-
 ma adolescentia delectarunt) scripsi igitur Aristoteli mo-
 re: quem admodum quidem volui, tres libros in disputa-
 tione, ac dialogo de oratore, quos arbitror Lentulo tuo
 fore non inutilis. Abhorrent enim à communibus præcep-
 tis: ac omnem antiquorum, & Aristotelem, & Isocra-
 team rationem oratoriam complectuntur. Scripsi etiam
 versibus tres libros de temporibus meis: quos jam pridem
 ad te misissim, si esse edendos putassim. Sunt enim testes,
 & erant, sempiterni in meritorum erga me tuorum, meæ-
 que pietatis. Sed quia verebar, non eos, qui se laesos arbi-
 trarentur

XX 4

trarentur

1. Oblivione contriveram.) Pal. pr. contriveram. Sec. Grut. contreram. Ste-
 vechii mss. contriveram. Grut. aliquando fuit suspicatus contriveram.
 2. Non lacescentem lacescisset.) Sic repono ex editione prima. Pall. tert.
 quart. Grut. unde illud vulgatum lacesisset irrepperit multum mecum an-
 quilliv, nec reperi.
 3. Residuum tamen inscientem me fugisset.) Teretem hanc lectionem &
 adeo suavem auribus, revocavi ex Pal. pr. ac Med. primaque editione: cum
 in ceteris serb omnibus, restaret inscite ut vestigisset: præter tot in
 quo hic complexus multis modis ab aliis discedit, ut notor: exarpi mss.
 præsentis ante iracundia. Nam c. i. v. ubi dicitur: f. n. f. c. v. n. n. c. i. n.
 v. i. quod ego effugisse me esse arbit. rest. inscientem me fugisset omnes rep. a
 vulgo: inscientem me fugisset.
 4. Crassusque aut quibus.) Monuit Gulielmius fuisse in Martini
 end. et esse quos, non rep. quo; sed prius apparet in ceteris omnibus:
 Vati. quoque & Guteriano.
 5. Ad ut navigando tempestatì obsequi artis est, etiam si portum tenere non
 queas. Ita scripti si auctoris titulis Victorianorum Lambini ac mss.
 Vict. quidem in, quod aliis 7 qd navigando prætebatur, expunxit, nec
 videtur adeo necessarium cum mss. quoque tribuente, alius que ut alius in
 in semper. deo in vulgo tandem pro quo Lamb. tamens, ut & Pall. rect.
 Grut. Vat. editio prima. paullo superius tres mss. b. n. n. n. v. d. n. n. n. n. n.
 m. a. n. n. non immutatis.
 6. Cum verò in hunc sensum & alliciar.) Pal. tert. cum verò jam hunc sen-
 sam.

7. Quæ maxime cum mihi sum etiam reip. rationibus putem conducere.)
 Item quæ cum mihi maxime: sed mihi ad Pal. tert. Stev. vech. editionem
 primam, quæ cadunt: quæ maxime cum mihi, multum etiam Grut. verò, quæ
 mihi maxime, cum multum etiam reip. neutra spernenda ad vulgatum.
 8. Me quidem certe tuarum actionum.) Stev. vech. liber. tuarum certe adli-
 cium. Pal. quart. Me quidem ceterarum tuarum nescio quam bene. In tem fe-
 re Propert. Te scilicet te vix se corpore esse licet: Te dominum admittis ve-
 lino, amice, meo. Et Apoll. Li. Καλὸς ὄπισθ' αὐτῶν τῶν
 αὐτῶν Φυλακὸς τε βίαια. Paulo ante ex duobus mss. maxime
 Tibi erit eidem, cui salus mea fuit, etiam dignitas curæ. Et paullo post: ex
 Grut. neque tu comi mihi dicitur: tam etas ulla proposita.
 9. Neque ita multæ; ne pertimescas.) Sic habent meliores codices o-
 mnes Stev. vech. Vat. Grut. Pal. tert. nam quart. totus à bliteo interpola-
 tus conjunctim ut ne pertimescas. Cui hæc lect. o non liquet. neque meri-
 dium liquere: mihi elegantissima & germanissima videtur. vulgo,
 ut pectus. paullo post scripti dijungo ex Victorii edit. Palat. tert.
 Vati. Sicut, delectarunt, ex omnibus mss. ac libris. Vulgò die-
 jungo & delectant.
 10. Meritorum erga me tuorum, meaque pietatis.) Omnium codicum fide
 & meliorum editionum ducta sic quoque edendum just. vulgò: meri-
 torum tuorum erga me, meaque in se pietatis in nimis putat.

L. Bens

trarentur (etenim id feci, parè & molliter) sed eos, quos erat infinitum bene de me meritis omnibus nominare. Quos tamen ipsos libros, si quem, cui restè committam, in veno, curabo ad te perferendos. Atque istam quidem partem vitæ, consuetudinisque nostræ totam ad te defero. Quantum litteris, quantum studiis, veteribus nostris delectationibus, consequi poterimus, id omne ad arbitrium tuum, qui hæc semper amasti, libentissimè conferemus. Quæ ad me de tuis rebus domesticis scribis, quæque mihi commendas, ea tantæ mihi curæ sunt, ut me nosim admoneri: rogari verò sine magno dolore vix possum. Quod de Quinti fratris negotio scribis, te priore ætate, quod morbo impeditus in Ciliciam non transferis, conficere non potuisse: nunc autem omnia facturum, ut conficias: id scito esse ejusmodi, ut frater meus verè exsistimet, adjuncto isto fundo, patrimonium fore suum per te constitutum. Tu me de tuis rebus omnibus, & de Lentuli tui, nostrique studiis, & exercitationibus, velim quàm familiarissimè certior, & quàm sapissimè facias: existimesque, neminem cuiquam neque carior, neque jucundior, umquam fuisse, quàm te mihi: idque me, non modo ut tu sentias, sed ut omnes gentes, etiam ut posteritas omnis intelligat, esse facturum. Appius in sermonibus antea dicitabat: postea, dixit etiam in senatu palam, sese, si licitum esset legem curiatam ferre, sortiturum esse cum collega provinciam: si curiata lex non esset, 4 se paratum cum collega, tibi que successurum: legemque curiatam consuli: ferre opus esse, necesse non esse: se, quoniam ex senatusconsulto provinciam haberet, lege Cornelia imperium habiturum, quoad in urbem introisset. Ego, qui ad te tuorum quisque necessariorum scribat, nescio: varias esse opiniones intelligo, sunt qui putent posse ac non decedere, quod sine lege curiata succedatur: sunt etiam, qui, si decedas, à te relinqui posse, qui provinciam

præsit. Mihi non tam de jure certum est (quamque enim id quidem valde dubium est) quàm, illud ad tuam summam amplitudinem, & dignitatem, libertatem, qua te scio libentissimè frui solere, pertinere, te sine ulla moro provinciam successorum concedere, præsertim cum sine suspitione tuæ cupiditatis non possis illius cupiditatem refutare. Ego utrumque meum puto esse, & quid sentiam, ostendere, & quod feceris, defendere. Scripta jam epistola superiore, 7 accepi tuas litteras de publicanis: quibus æquitatem tuam non potui non probare, & felicitate quidem, vellem, consequi potuisses, ne ejus ordinis, quem semper ornasti, rem, aut voluntatem offenderes. Equidem non desinam tua decreta defendere: sed nostri consuetudinem hominum. scis, 9 quàm graviter inimici ipsi illi Qu. Scævola fuerint. Tibi tamen sum auctor, ut si quibus rebus possis, eum tibi ordinem aut reconcilies, aut mitiges. Id etsi difficile est, tamen mihi videtur esse prudentia tua, Vale.

ARG. Lentulo Valerij nomina per litteras se gratiam egisse, et cum quo profertem cupere scribis: & cum eo jocatur.

M.T.C.S. D.L. VALERIO, JURISCONSULTO.

10 CURA enim tibi hoc non gratificer, nescio: præsertim cum hæc temporibus audacia pro sapientia liceat uti. Lentulo nostro egi per litteras tuo nomine gratias diligenter. Sed tu velim desinas tua nostris litteris uti, & nos aliquando revisas: & ibi malis esse, ubi aliquo numero sis, quàm istic, ubi solus sapere videare. 11 Quamquam qui istinc veniunt, partim te luperbum esse dicunt, quod nihil respondeas: partim contumeliosum, quod male respondeas. Sed jam cupio tecum coram jocari. Quare fac, ut quam primum venias, neque in Apuliam tuam accedas, ut possumus saluum venisse gaudere. Nam illo si veneris, tamquam Ulysses, cognosces tuorum neminem. Vale.

M. TVL-

1. *Bræ de meritis annis nominare.* Quæ.) Ex pun XI inter medias vocales gl'ossæ injectas ab istis cerebrosis ac superciliosis Magistris, cum eas inficiunt Pall. Grut. prima editio elegantissimè denique Vict. ac Raphaelengii: video etiam (præta esse Manur.
2. *Id omne ad arbitrium tuum.*) Notavit ex Stevvech. Gulielm. omne arbitrio tuo: quod repetitum mihi in Pal. tert.
3. *Est tanta mihi cura sunt, ut me nosim admoneri.*) Locus correctorum flagitio corruptus, liquet mihi ex libris mss. in Stevvech. [sicur in Pal. quart. fuisse rasuræ vestigia ducunt.] Id est, tantæ mihi curæ sunt, & me velim admoneri. Pall. prim. sec. [sicur hic quoque subiecit manus poporum librorum.] Id est, ante mihi curæ sunt, ut me velim admoneri. rogari verò sine magno dolore vix possum. sicut & Grut. tert. ea, ut ante mihi curæ sunt, & me nosim admoneri. Ego quid statuat in præterito, libeat prius alios inspectare, carnere hanc pugnam.
4. *Se paratum cum collega.*) Primus assertor hujus lectionis Vict. qui invenerat in suis vetustis libris separatim: ut est in Grut. Pal. quart. editione prima, sed in ceteris tribus se paratum d. v. s. m. Partium vulgè, quod tamen extitisse quidam in Politani libro notant, & Egnatius oræ primæ impressionis impiegit, ex aliquo veteri codice.
5. *Ferre opus esse necesse non esse.* Ita omnes editiones: & mss. vulgè tamen ex officina Magistrorum: sibi necesse non esse.
6. *Dignitatem, libertatem.*) Et hic prætulimus lectionem accuratissimam Vict. inventam nobis in Pall. quatupr. Grut. Stevvech. Vatic. editione prima, nec laudamus vanitatem Lamb. vel ambitionem putant: hæc egregiam se discendi à Vict. occasione nactum esse, libertatem contra propugnantis: sicut supra: ita ingenium ejus deditum erat novitatibus, edentis, quoad urbem intrasset, ne videretur Vict. acceptum re-

ferre, si, ut ille edidit, utque habet codex Medic. notat: Egnatio, quoad urbem intrasset, veterem lectionem produxisset.
7. *Accepi tuas litteras de publicanis.*) Gulielm. adnotat ex lib. vet. legi ostendi, unde conjectat ostendi, sicut paullo ante ex Stevvech. sine præsumptione tua cupiditatis.
8. *Felicitate quidem vellem consequi potuisses.*) Ad hæc potius Victorio, Lamb. Man. ita edentibus, quàm ut incertus jactaret, accedente proxime Pal. tert. optimo codice: felicitate autem quid vellem. nec differat quart. ut ex rasura conjici potest. Grut. scribit autem quid vellem. Vatic. ut ex suis quoque notat Man. felicitatem quidem vellem, consequi potuisses, ceteri, ut editio princeps: facilius autem quid vellem, nostrum omnino liquidissimum est.
9. *Quam graviter inimici ipsi illi Qu. Scævola fuerint.*) Elegantius geminato provocabulo *δενικῶν* seu *ἐπιφανῶν*. Pall. o. Vict. Medic. cod. Stevvech. Grut. tamen: ipsi *Qu. Scævola*. Paullo ante legebant duo Pall. præstantissimi, tert. quart. Tandem non desinam tua decreta defendere, paullo post scripsi ex omnibus mss. numero octo: editionibus dein melioribus: si quis velim posito, vulgè si omissem.
10. *Cur enim tibi hoc non gratificer.*) In codice editionis vulgæ: tibi hoc non. Salsuli illud non supposito non auctoritate & editionum & mss. omnium.
11. *Quamquam qui istinc veniunt.*) Vulgè, qui istinc nunc veniunt, unde conjectura Gulielm. volebat: hoc ven. sed non adjuvant tres Pall. nam in quarto ejus loco abstrusus fuisse conjicio ex rasura, Grut. Stevvech. sicut & illud se paullo post, ut possumus saluum venisse gaudere: suavit omnium mss. Grut. quoque editionis primæ, ac Victorianæ.